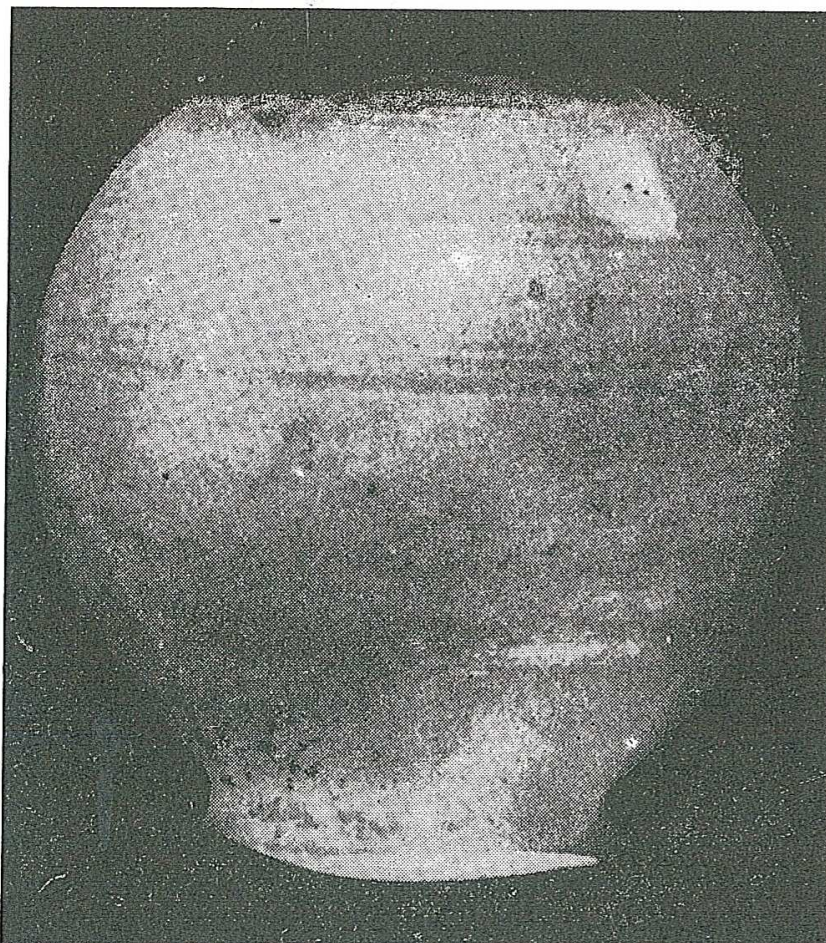

Emil Spajić

Nalaz Žigmundovih novaca

Obradujući njivu zvanu »Livade«, pronašao je Vojvodić Nikola iz sela Čokadinaca, zemljanu posudu sa novcima ugarskog kralja Žigmunda. Osim novaca nalazili su se u posudici i ostaci tkanine, dosta grube izrade.

Sl. 1

Posudica se nalazila u dubini od 0.25 metara. Izrađena je od fino pročišćene zemlje, nejednako pečene, svijetlo žućkaste boje. Ukrašena

je plitko urezanim kružnicama, i to u tri skupine. Dvije se skupine nalaze na trbuhu a treća pri vrhu posudice. Prva skupina ima dva kruga, druga skupina tri kruga, dok se od treće skupine kružnice tek tu i tamo naziru. Posudici nedostaje vrat koji je vjerojatno i odlomljen da bi se u nju lakše smjestili novci. Visina joj je 14 centimetara.

Sl. 2

Dijelovi tkanine vjerojatno predstavljaju ostatak kesica ili vrećica u kojima se nalazio novac, ili je tkanina služila da se posudica zapuši i tako spriječi prodiranje zemlje među blago. Funkcija tkanine ne može se tačno utvrditi, jer se raspala na male komade.

Stariji ljudi iz Čokadinaca sjećaju se da su im njihovi preci pričali da se teren koji se danas zove »Livade« nekada zvao »Mali Čokadinci«. Ovaj nam podatak govori o tome da se vjerojatno na mjestu gdje je nađen novac, nekada nalazilo manje naselje, koje je nestalo, pa se danas tamo nalaze oranice. Ako prihvatimo naziv »Mali Čokadinci«, to znači

da su postojala dva sela istoga imena, a možda čak i u isto vrijeme. Jedno nam je ime naselja očuvano, a to je »Mali Čokandinci«, dok za drugo ne znamo. Tradicija stanovnika današnjeg sela Čokadinci nije nam sačuvala uspomenu koja bi nas upućivala na to da su imena naselja iz novijeg vremena, jer oni čak ni po pričanju ne znaju da je na mjestu nalaza postojalo selo.

Pomalo zbunjuje naziv »Mali Čokadinci«, jer bi slika bila mnogo jasnija da se taj kraj nazivao Stari Čokadinci, jer bi nas to upućivalo na zaključke o skrivanju blaga. Doista, teško je vjerovati da tko skriva novac na njivi, koja se nalazi izvan sela, a time je i izvan ruke. Na taj način se blago izlaže nesigurnosti, dakle učinjeno je baš suprotno onome što se je htjelo izbjeći.

Ako usvojimo pretpostavku da se ime toga terena moglo mijenjati, pa je od Stari Čokadinci postalo »Mali Čokadinci«, kao što je i od »Mali Čokadinci« nastalo ime »Livade«, možda bismo u krajnjoj liniji mogli zaključiti da je na tome mjestu postojalo selo u vrijeme kad je novac sakriven.

Novac je, prilikom nalaska, bio pokriven naslagom zelene patine pa uopće nije davao utisak da je načinjen od srebra. To je možda i bio uzrok da je cjelokupni nalaz našao put u muzej. Uzgred rečeno, bilo bi interesantno napomenuti kako su ljudi koji pronađu novac »sretne ruke«. U cjelokupnoj masi nalazi se samo jedan komad CNH II br. 129.¹ I baš je njega između svih novaca uzeo nalaznik da izvrši pokus, da ustanovi da li je to zlato. On ga je toliko brusio da ga je sasvim upropastio pa je avers postao potpuno nečitljiv. Kasnije ćemo vidjeti koliko je baš taj komad važan za cjelokupni nalaz.

Skupni nalaz ima 5.507 komada, od kojih samo dva komada pripadaju Mariji (1382.—1385.), a svi su ostali Žigmundovi (1387.—1437.), pa slobodno možemo reći da je to čisti nalaz Žigmundovih novaca. Iz ovog podatka možemo izvući zaključak da je blago zakopano u nemirno vrijeme vladanja Žigmundova.

Mnoštvo skupnih nalaza iz doba Žigmunda,² pored historijskih podataka, svjedoče nam da je to vrijeme nesigurno ne samo u Ugarskoj i Hrvatskoj nego i u Slavoniji.

Poslije smrti Ljudevita I sjela je na prijestolje njegova starija kći Marija u čije je ime kao regent vladala njezina majka Elizabeta. Sada je nastao moment koji su očekivali feudalci, koji su za vrijeme prva dva Anžuvince bili potisnuti u pozadinu od jake kraljevske vlasti. Pored Elizabete došao je do velike moći ugarski palatin Nikola Gorjanski. On je zbog sve većeg utjecaja na poslove kraljevine, koji su se svodili na političko i ekonomsko jačanje uklanjanjem utjecajnih feudalaca, sve više izazivao nezadovoljstvo, koje su svi već ionako osjećali. Feudalci su osjetili da je nestalo jake kraljevske vlasti i otpočeli su otporom da bi se ponovo dočepali izgubljenih pozicija. Sve im je sada išlo na ruku, slabljenje kraljevske vlasti i njezino srozavanje, zaruke Marije i Žigmunda, a usto veoma burni događaji koji su se odigrali u kraljevini i izvan nje, što će, uostalom, biti karakteristično za cijelo vrijeme Žigmundova vladanja.

Unutrašnja situacija postala je za kraljevsku vlast veoma kritična kad su nezadovoljnici dobili i pomoć bosanskoga kralja Stjepana Tvrtka i kad je i u Slavoniji nastao pokret kome su se na čelu nalazile utjecajne ličnosti, kao što su bila braća Horvati, Pavao, biskup zagrebački, Ivaniš, još do nedavno ban mačvanski, i Ladislav. Njima su se pridružili i ugarski plemići, među kojima su bili i dvorski sudac Nikola Szechy i dvorski blagajnik Nikola Zambo. Ipak je dvorskoj diplomaciji pošlo za rukom da otupi oštricu otpora, pa je 1385. god. došlo da pomirenja u Požegi. Ali to ne potraje dugo, pa protivnici odluče da na kraljevsko prijestolje sjedne Karlo Drački, nadajući se da će od njega dobiti nove povlastice. Biskup zagrebački Pavao Horvat predvodio je delegaciju koja je otišla u Napulj. Sabor u Budimu izabrao je Karla Dračkoga za kralja, a Marija se odrekla krune u prosincu 1385. god. Karlo je okrunjen za ugarsko-hrvatskoga kralja kao Karlo II (1385.—1386.).

Još u rujnu 1385. god. s vojskom je provalio u Ugarsku Luksemburgovac Žigmund i prisilio dvor da ga vjenča s Marijom, koja je željela da izbjegne tu vezu. Poslije toga opet se vratio u Češku.

Pošto je ubijen Karlo II, god. 1386., ponovo je postala kraljicom Marija (1386.—1395.). Braća Horvat stupe u još čvršće veze s Tvrtkom i Ivanom Paližnom, koji je u Hrvatskoj predstavljao Tvrtkovu stranku, i nastave borbu, proglašivši za kralja Ladislava, malodobnog sina Karla II.

Da bi stižala pobunjene Hrvate ličnim pregovorima, posluživši se iskustvom iz 1385. god., pošla je kraljica Marija s majkom Elizabetom i Nikolom Gorjanskim prema Đakovu, ali su između Đakova i Gorjana napadnuti, kraljice zarobljene a Gorjanski ubijen.

Kad je Žigmund saznao da je Marija zarobljena, dođe u Ugarsku i bi izabran za kralja 1387. god. Njemu je, oslanjajući se na Veneciju, uspjelo da oslobodi Mariju i da potuče protivnike, a braća Horvati Pavao i Ivaniš sklonili su se u Bosnu, dok je Ladislav poginuo. Ove su borbe prekinute u vrijeme kad je Murat I pošao na Srbiju. Poslije kosovske bitke Turcima je put bio otvoren, pa je sukob između Ugarske i Turske postao neizbježan.

Tvrtko je unatoč turskoj opasnosti proširio granice svoje države pa se 1390. god. proglasio kraljem hrvatskim i dalmatinskim, podvrgavši pod svoju vlast Hrvatsku južno od Velebita. Za njegova nasljednika Stjepana Dabiše (1391.—1395.) bosanski su velikaši okrnjili kraljevsku vlast, pa je zbog toga Dabiša sklopio mir i sporazum sa Žigmundom u Đakovu 1393. god. Sporazumom je utanačeno da će poslije smrti Dabišine nasljednik biti Žigmund, a braća Horvat odmah su uhvaćena i predana Žigmundu, koji ih je poveo u Ugarsku gdje je Ivaniš ubijen.

Poslije Dabiše na kraljevsko prijestolje došla je Jelena (1395.—1398.), a poslije nje Stjepan Ostoja (1398.—1404.), unatoč ugovoru koji su bili sklopili Dabiša i Žigmund. U to vrijeme Žigmund nije mogao misliti na Bosnu, jer se spremao na veliki obračun s Turcima. Skupivši vojsku, u koju je bila uključena i pomoć iz Evrope, sukobio se s Turcima kod Nikopolja na Dunavu. Žigmund je potučen pa je jedva iznio živu glavu, spustivši se Dunavom u Crno more. U Ugarskoj i Hrvatskoj bilo je nepoznato

da li se Žigmund spasio ili ne. Zbog toga je nastalo previranje i formirala se struja koju je vodio bivši palatin Stjepan Lacković i koja je proglasila za kralja Ladislava Napuljskoga. Uto se Žigmund iznenada pojavi u Ugarskoj, pa saznajući za tok događaja, saveze sabor u Križevcima. Uz garanciju pozove i svoje protivnike da dođu na sabor. Tada bude Stjepan Lacković s grupom svojih pristalica ubijen. Vijest o pogibiji izazove novi pokret protiv kralja u Hrvatskoj, kojoj se pridruži i Bosna. Žigmund je bio poveo vojsku protiv svojih neprijatelja, ali bez uspjeha.

Nesigurno vrijeme kao i politička i ekonomska kolebanja toga doba ogledaju se u događajima iz 1401. god. kad su nezadovoljni ugarski feudinci uhvatili Žigmunda, oduzeli mu kraljevsko dostojanstvo i utamničili ga u Šiklošu. Zbog silnog previranja u to doba, nesređenih političkih i ekonomskih prilika i lične nesigurnosti uspjelo je Nikoli Gorjanskom mlađem, da nagovori ugarske plemiće da oslobode Žigmunda. Unatoč oslobođenju mnogi su hrvatski i ugarski plemići i dalje ostali neprijateljski raspoloženi, pa pozovu Ladislava Napuljskoga da se primi krune. Njega je doista 1403. god. u Zadru okrunio ostrogonski nadbiskup. Nedugo poslije krunidbe Ladislav se vratio u Napulj, a namjesnikom Hrvatske i Dalmacije imenovao je splitskog hercoga Hrvoja.

Takvim razvojem događaja nije bio zadovoljan Žigmund, pa je 1405., 1406. i 1407. god. poduzeo vojne pohode na Bosnu, ali bez naročitog uspjeha. Videći da sam ne može da izađe na kraj sa svojim protivnicima, obrati se za pomoć papi Grguru XII da bi mu pomogao da povede križarsku vojnu protiv Bosne, odnosno bogumila. Godine 1408. prodre duboko u Bosnu i zarobi Stjepana Tvrtka Tvrtkovića (1404.—1408.), a hercog Hrvoje prizna Žigmunda za kralja. Unatoč tim uspjesima otpor neprijatelja Žigmunda prestao je tek onda, kad je Ladislav Napuljski 1409. prodao Veneciji Zadar, Novigrad, Vranu i Pag za 100.000 dukata. Taj čin Vladislavov porazno je djelovao kako na njegove pristalice tako i na Žigmunda. To je sporove Žigmunda i Venecije dovelo u još kritičniju fazu, pa je to bio i uzrok prvog mletačkog rata (1411.—1413.). U tome ratu Venecija odnese prevagu, pa se ona još teritorijalno proširi.

Žigmund je ponovo pošao u rat protiv Bosne, jer su bosanski velikaši izabrali za kralja Stjepana Ostoju (1408.—1418.), ali bez uspjeha. Međutim, u ratu 1411. god. Ostoja bi poražen pa je učinio teritorijalne ustupke u korist Žigmundovu. God. 1413. došlo je do ponovog neprijateljstva između hercoga Hrvoja i Žigmunda. Hrvoje pozove u pomoć Turke te oni zajednički potuku ugarsku vojsku 1415. god. Odmah poslije toga provale Turci, pustošeći kroz Hrvatsku sve do Štajerske.

Nakon isteka petogodišnjeg primirja koje je bilo utanačeno između Žigmunda i Venecije, republika otpoče drugi mletački rat (1418.—1420.). Taj je rat zatekao Žigmunda dosta nespremno, jer je on od 1411. god. bio i njemački car, što mu je natovarilo teške brige i opasnosti. Zbog toga nije mogao obratiti potrebnu pažnju i izvesti potrebne pripreme u Hrvatskoj, pa su 1420. god., pošto je prestao rat, bili izgubljeni i ostali teritoriji Hrvatske.

Zbog neposredne opasnosti od Turaka bosanski kralj Stjepan Tvrtko Tvrtković i srpski despot Stefan Lazarević obratio se Žigmundu za pomoć

i zaštitu. Lazarević obeća da će poslije svoje smrti prepustiti Žigmundu čitavu banovinu Mačvu i gradove Beograd i Golubac. Kad su Turci poslije smrti Lazarevićeve zauzeli Golubac, otpoče Žigmund rat, poslavši vojsku koja opsjedne Golubac. Ali ugarska vojska bi potučena i Žigmund se vrati u Ugarsku 1428. godine.

Godine 1433. Žigmunda je papa Eugen IV okrunio u Rimu carskom krunom, što je opet podiglo poljuljani ugled Žigmundov, pa je on odmah otpočeo stvarati ratne planove protiv Turaka i Venecije. Međutim, te planove nije proveo u djelo, jer ga je u tome spriječila smrt 1437. godine.

Čitavo vladanje Žigmundovo prošlo je u nemirima, pobunama, ratovima i pustošenjima. Tek tu i tamo, kad bi se prilike smirile, proizvodnja, trgovina i obrti oživljavaju, ali se to odmah i ugušivalo velikim nametima za ratne potrebe, kvarenjem novca i općom nestabilnošću tržišta. Odras tih događaja možemo pratiti i po brojnim skupnim nalazima novaca po Slavoniji³ iz toga doba, koji nam dopunjavaju sliku već poznatih nam historijskih događaja.

Kad su novci očišćeni, pristupilo se klasifikaciji po oznakama križeva, tako da su nastale dvije skupine. U jednoj bili su novci s jednostrukim križem, i to C 124^A i 125^B, a drugoj s dvostrukim križem C 120, 121 i 128. U nalazu bio je samo jedan novac Žigmundov C 129, na kojemu je bila vidljiva samo kruna dok je avers potpuno nestao, jer ga je nalaznik novca izbrusio. Još su se ovdje našla i dva komada Marijina, ali na njima nedostaje natpis aversa i reversa. Kako je rečeno, nastale su dvije grupe koje su opet podijeljene na podgrupe. Novci koji imaju na reversu jednostruki križ podijeljeni su na komade, koji među krakovima imaju sigle, i komade bez njih, ali je glavna pažnja bila na aversima i siglama koje se tamo nalaze. Posebnu grupu sačinjavaju komadi na kojima se nalaze sigle, ali koje se ne mogu pročitati, jer su to uglavnom samo ostaci dijelova slova. U ovu grupu svrstani su i oni komadi koji ne nose čak ni tragove slova, a za ovu se grupu može reći da je najbrojnija.

Novci koji na aversu imaju dvostruki križ podijeljeni su u dvije skupine prema reversu. U jednu skupinu dolaze novci s likom sv. Ladislava C 128, a u drugu štit s grbom C 120 i 121. U podjeli cjelokupnog nalaza nisu se uzimali u obzir oblik i veličina kruna koje se nalaze među krakovima križa, jer bi to cijelu stvar odvelo predaleko, pa su zbog toga ove razlike i odbačene.

Prema Ruppju, Verzerleu i Rethyju novci sa dvostrukim križem C 121 imaju natpise na aversu MON SIGISMUNDI, a na reversu REGIS UNGARIE ET C, a na novcima C 120 MONET SIGISMUNDI, a na reversu REGIS UNGARIE. Komadi s jednostrukim križem na aversu imaju S U R.

Veoma je interesantno da na novcima ovog skupnog nalaza natpisi potpuno nedostaju, odnosno da ih uopće nema. U cijeloj masi ima svega oko 70 komada s nepotpunim tekstom, dok na svim ostalim tekst nedostaje. To upravo čudno djeluje kod ovog skupnog nalaza. Postavlja se

pitanje, da li je novac kovan s natpisom ili ne. Ako je kovan s natpisom, onda je ona površina novca na kojoj se natpis nalazio mehaničkim putem uklonjena. Također se postavlja pitanje da li se ovako oštećeni novci mogu dovesti u krajnju vezu s naredbama Žigmundovim iz 1424. i 1426. god., kad je naredio da se novci ne smiju oštećivati. To je on kvalificirao kao falsifikat, pa su zbog toga bile i predviđene oštre kazne.⁴ Ima slučajeva takvog oštećivanja da je od cijelog novca na reversu ostala samo jedna kruna između dva kraka križa, ili na aversu samo orao, odnosno samo jedan dio pruga, a sve ostalo nedostaje.

Odmah, na prvi pogled, cjelokupna masa može se prema finoći srebra podijeliti na dva dijela. Jedan sačinjavaju komadi s dvostrukim križem, koji su kovani od finijeg srebra, i komade s jednostrukim križem, koji su kovani od lošijeg srebra, pa čak i od bakra. U masi, dok još nije bila očišćena, pojedini su se komadi srebrnasto sjali dok su svi ostali bili pokriveni debelim slojem zelene patine.

I novci s dvostrukim križem međusobno se razlikuju. Postoje dva komada C 120. To su ujedno najpomnije izrađeni komadi, veoma dobre mješavine metala. Datiraju se u početak Žigmundova vladanja i pretpostavlja se da nisu bili dugo u opticaju, jer su veoma rijetki u nalazima.⁵ Ostali komadi s dvostrukim križem pripadaju grupi novaca koji su u C označeni pod rednim br. 121 i 128. Za ove posljednje može se reći da su nepažljivo izrađeni i da po opsegu pripadaju grupi najmanjih komada ovoga nalaza.

Komadi označeni u C pod rednim br. 125^A imaju na aversu ugarsko-luksenburški štit, iznad kojega se nalazi slovo S a sa jedne i druge strane grba po slovo U-R. Revers je podijeljen na četiri polja jednostrukim križem, čiji se krajevi završavaju kukicom. U svakom polju nalazi se po jedna kruna od krinova. U ovoj masi mogu se na reversima pronaći različite krune po obliku i veličini, zatim po mjestu gdje se nalaze. Jedne su zatvorene, druge otvorene, zatim više ili manje ukrašene. Neke se nalaze bliže centru križa, dok su druge udaljenije. Razlikama koje su nastale po krunama nećemo se baviti.

Kovanje je bilo krajnje nemarno, što se može potvrditi velikim brojem dvostruko kovanih novaca, nejasnim i pomaknutim otiscima. Upravo iznenađuje veliki broj dva puta kovanih novaca, tako da iznose 70% cjelokupne mase nađenih novaca. Znakovi koji se javljaju, bilo na aversu ili reversu, sve i ako predstavljaju isti znak, veoma su različiti. Oni se međusobno razlikuju po veličini, debljini haste, po smještaju, kao i po tome kako je samo slovo napisano. Ima veoma velik broj komada koji nosi oznaku u obliku tačke, bilo na aversu ili reversu. I one se međusobno razlikuju različitim modifikacijama, pa im se zbog toga mora pripisati naročito značenje.

Treba naglasiti da je baš u doba Žigmundovo uvedena novost da se na novac stavljaju signature od dva slova.⁶ Znakom na lijevoj strani označivale su se kovnice, a na desnoj su strani inicijali komorskih grofova. Tako Rupp⁷ razrješava »sub Sigismundo B-n: Budam et fors Nofry vel Onofry de Bajmocz, C-L: Cassoviam et Leonardum Onofry, K-L: Kremnicium et Leonardum«.

Osim signature u slovima, nalaze se na novcima i figuralni znaci, koji služe istoj svrsi.⁸

U cjelokupnoj masi pronađen je samo jedan komad C 125^C. Taj je novac označio Schulek kao falsifikat a to navodi i Kiraly. Prema podacima Kiralyja, koji je našao takva četiri komada u masi od 20.664 komada Žigismundovih novaca, a osim toga poznaje još osam komada, zaključuje da su oni vrlo malobrojni. S obzirom na mali broj dosada poznatih komada, tehničku izradbu i pomanjkanje varijacija koje su tipične na novcima toga doba, on navodi da to sve potvrđuje, kako je to već Schulek ustanovio, da su to falsifikati.

Schulek je objavio tablicu Žigismundovih novaca kovanih u Budimu.¹⁰ Za C 120 donosi da su kovani od 1387. i vjerojatno do 1389. Za C 121 pretpostavlja da je otpočelo kovanje 1390. i da su se kovali sve do 1427., dok za C 125^A uzima godinu 1390. do 1424., za C 128 s oznakama B-a od 1426. do 1430., a za C 129 s oznakama BB, Bh, BL, BR, BW, od 1430. do 1437. U našem nalazu postoji samo jedan komad C 129 koji bi nam ujedno mogao poslužiti za datiranje cijelog nalaza. Međutim, nesreća je u tome, kako je već rečeno, da je taj novac nalaznik čišćenjem toliko upropastio da sada nije moguće pročitati sigle na aversu, koji je potpuno uništen, tako da sa sigurnošću ne možemo uzeti Schulekove podatke za utvrđivanje vremena skrivanja cjelokupnog blaga.

Još bi bilo vrijedno spomenuti dva skupna nalaza, i to jedan iz Mađarske, nađen kod Szabadszallasa,¹¹ i drugi iz Končanice.¹² Oba su veoma slična našem nalazu. Osim zlatnika ugarski nalaz ima C 122 i C 126. U našem se nalazu pojavljuje C 128 i 129 kojih nema u ugarskom nalazu, ali se u svemu ostalome podudaraju. Još je veća sličnost s nalazom iz Končanice s našim nalazom. U tome su skupnom nalazu C 121. 125^A i 125^B, dakle upravo oni komadi koje sadržava i naš nalaz.

Još je jedna činjenica veoma značajna, a to je, da je u ovom skupnom nalazu manji broj komada denara, a količinski pretežu obolusi. Međutim, između kvartinga, obolusa i denara nema razlike ni po tehničkoj izradbi ni po očuvanosti, jer su uglavnom svi veoma oštećeni i manjka im natpis, pa kako je rečeno, u pojedinim slučajevima na novcu je vidljiva samo jedna kruna, ili samo jedan orao, ili samo tri pruge, što će reći da je to zapravo samo četvrti dio novca normalnog lika.

BILJEŠKE

¹ Rethy Laszlo: Corpus Numorum Hungariae. U daljem citiranju ćemo pisati samo C

² Brunšmid: VHAD 1881, 1887, 1890, 1905, 1913/14.

³ Brunšmid: Skupni nalazi u Svinjarevcima, Moroviću, Đurđenovcu, Končanici i dr.

⁴ Szechny: Appendix 199 I

⁵ A. Schulek: Numizmatikai Közlöny 1931/32.

⁶ H. Lajos: Numizmatikai Közleny 1941.

⁷ H. Ruopp: Numj Hungariae

⁸ H. Lajos: Numizmatikai Közleny 1941.

⁹ F. Kiraly: Numizmatikai Közleny 1951/52.

¹⁰ A. Schulek: Numizmatikai Közlöny 1931/32.

¹¹ F. Kiraly: Numizmatikai Közleny 1951/52.

¹² Brunšmid: VHAD 1905.

SAMMELFUND VON MÜNZEN DES KÖNIGS SIGISMUND

Auf dem Ackerfelde genannt »livade« in der Nähe des Dorfes Čokadinci wurde im Jahr 1958 ein irdener Topf mit Silbergeld des ungarischen Königs Sigismund aufgefunden. Ausser dem Gelde befanden sich in dem Gefässe Reste eines Gewebstoffes, der wahrscheinlich das Säckchen für das Geld bildete, oder aber zum Zuspuffen des Gefässes gedient hatte, um das Eindringen der Erde zu verhüten.

Der gesamte Fund enthielt 5.507 Stücke. Nur zwei gehören der Königin Maria an, alle anderen dem König Sigismund, woraus man schliessen könnte, dass der Schatz zur unruhigen Zeit der Regeirung Sigismunds vergraben wurde.

Nach der Reinigung der stark mit Patina überdeckten Stücke wurde festgestellt, dass sie nach dem CNH II den Ordnungszahlen 120, 128, 125^A, 125^C und 129 angehören.

Es ist sehr interessant, dass auf den Stücken dieses ganzen Fundes die Überschriften fehlen. Es sind nur 70 Stücke mit mangelhaften Text vorhanden, während die übrigen Stücke mit mangelhaftem Text vorhanden, während die übrigen Stücke überhaupt keinen Text aufweisen. Nun wird die Frage gestellt, ob dieses Geld mit oder ohne Text geprägt wurde. Wenn die Stücke ursprünglich einen Text gehabt hatten, so ist er auf mechanischem Wege entfernt worden. Es sind Verordnungen Sigismunds aus den Jahren 1424 und 1426 bekannt, mit welchen das Beschädigen des Geldes verboten und jedes willkürliche Beschädigen als Fälschung bezeichnet wird.

Die Prägungsarbeit ist sehr nachlässig, was aus vielen doppelten, verschobenen und undeutlichen Prägungen ersichtlich ist. Die Zahl dieser schlecht gearbeiteten Stücke steigt bis zu 7% der Gesamtzahl.

Noch eine Tatsache ist bezeichnend und zwar, dass in diesem Sammelfund nur wenige Denare vorhanden sind, während die Obolusse überwiegen. Was die technische Ausführung und den Grad der Erhaltenheit betrifft, ist kein Unterschied zwischen Quartingen, Obolussen und Denaren, da sie meistens alle stark beschädigt sind. In einzelnen Fällen ist auf den Münzen nur eine Krone, oder aber ein Adler oder nur drei Striche sichtbar, was zu bedeuten hat, dass die jeweilige Münze nur ein Viertel des Normaltypus vorzustellen hat.

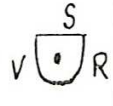

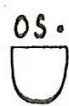

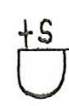
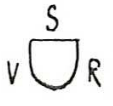

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
1	125 A	VSV U _R	+	2	12	125 A	MS VU _R	+	1
2	"	S U _R	+	4	13	"	S U _R	+	32
3	"	OS VU _R	+	30	14	"	S VU _R	+	80
4	"	SX U _R	+	11	15	"	MS VU _R	+	10
5	"	SO U _R	+	8	16	"	SK U _R	+	6
6	"	KS VU _R	+	2	17	"	VSV U _R	+	1
7	"	SY U _R	+	14	18	"	SK VU _R	+	10
8	"	MS7 U _R	+	2	19	"	SR U _R	+	1
9	"	PSR U _R	+	6	20	"	O VU _R	+	1
10	"	SD U _R	+	5	21	"	MS VU _R	+	2
11	"	V VU _R	+	1	22	"	MS VU _R	+	5

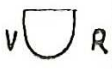

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
23	125 A	v s U	+	2	34	125 A	v s b U	+	3
24	"	s v U R	+	1	35	"	v s v U R	+	2
25	"	s v U	+	12	36	"	s x o U R	+	1
26	"	v p s U R	+	4	37	"	• s U	+	10
27	"	p s p U	+	1	38	"	• s U	+	9
28	"	v k s U k	+	1	39	"	• s U	+	4
29	"	k s U	+	2	40	"	k s k U R	+	11
30	"	r s U	+	1	41	"	s b U R	+	1
31	"	r s U	+	1	42	"	s r U	+	6
32	"	v s u U	+	1	43	"	• s b U	+	12
33	"	v o v U	+	1	44	"	• s U	+	4

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
45	125 A	$\begin{matrix} \text{TSO} \\ \cup \\ \text{R} \end{matrix}$	+	8	56	125 A	$\begin{matrix} \text{SO} \\ \cup \end{matrix}$	+	28
46	"	$\begin{matrix} \text{SP} \\ \cup \end{matrix}$	+	30	57	"	$\begin{matrix} \text{bSB} \\ \cup \end{matrix}$	+	2
47	"	$\begin{matrix} \text{SD} \\ \cup \end{matrix}$	+	15	58	"	$\begin{matrix} \text{Sb} \\ \cup \\ \text{R} \end{matrix}$	+	1
48	"	$\begin{matrix} \text{KSO} \\ \cup \end{matrix}$	+	1	59	"	$\begin{matrix} \text{PS} \\ \cup \\ \cdot \end{matrix}$	+	1
49	"	$\begin{matrix} \text{KSV} \\ \cup \end{matrix}$	+	1	60	"	$\begin{matrix} \text{msb} \\ \cup \\ \text{R} \\ \vee \end{matrix}$	+	14
50	"	$\begin{matrix} \text{SW} \\ \cup \end{matrix}$	+	3	61	"	$\begin{matrix} \text{S}^* \\ \cup \end{matrix}$	+	4
51	"	$\begin{matrix} \text{st} \\ \cup \end{matrix}$	+	9	62	"	$\begin{matrix} \text{S}^* \text{SO} \\ \cup \end{matrix}$	+	1
52	"	$\begin{matrix} \text{ds} \\ \cup \end{matrix}$	+	1	63	"	$\begin{matrix} \text{tSO} \\ \cup \end{matrix}$	+	20
53	"	$\begin{matrix} \text{Sb} \\ \cup \\ \vee \end{matrix}$	+	1	64	"	$\begin{matrix} \text{SR} \\ \cup \end{matrix}$	+	4
54	"	$\begin{matrix} \text{XSO} \\ \cup \end{matrix}$	+	1	65	"	$\begin{matrix} \text{RSR} \\ \cup \end{matrix}$	+	1
55	"	$\begin{matrix} \text{XS} \\ \cup \\ \vee \end{matrix}$	+	1	66	"	$\cup$	+	40

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
67	125 A	·sq ∪	+	2	78	125 A	msg ∪	+	1
68	"	hs v∪	+	2	79	"	·s) ∪	+	1
69	"	hs ∪	+	1	80	"	msk ∪	+	4
70	"	v∪ _R	+	346	81	"	sδ ∪	+	17
71	"	☆s v∪ _R	+	3	82	"	sh ∪	+	4
72	"	sδ ∪	+	3	83	"	tsb ∪	+	38
73	"	·sp ∪	+	1	84	"	sn ∪	+	4
74	"	s/k ∪	+	40	85	"	ksu ∪	+	4
75	"	rsu ∪	+	2	86	"	psb ∪	+	11
76	"	sv ∪	+	1	87	"	ms ∪	+	3
77	"	tso ∪	+	16	88	"	as. ∪	+	2

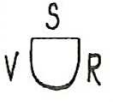

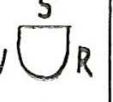

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
89	125 A	ʘsb ⊔	+	11	100	125 A	ʘs ⊔	+	2
90	"	ʘso ⊔	+	1	101	"	m s6 ⊔	+	1
91	"	ʘs° ⊔	+	2	102	"	ʘsδ ⊔	+	1
92	"	ʘsw ⊔	+	9	103	"	vʘsr ⊔	+	2
93	"	ʘsm vʘr	+	1	104	"	sʘ ⊔	+	1
94	"	ʘso vʘr	+	1	105	"	os° ⊔	+	2
95	"	ʘsr vʘr	+	7	106	"	ʘsu vʘr	+	4
96	"	m s6 ⊔	+	1	107	"	s.p vʘr	+	3
97	"	ʘsb ⊔	+	1	108	"	k sr vʘr	+	1
98	"	ʘs ⊔	+	3	109	"	ʘsb ⊔	+	1
99	"	ʘso ⊔	+	1	110	"	us° ⊔	+	2

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
111	125 A		+	2	122	125 A			5
112	"		+	1	123	"			4
113	"		+	3	124	"			3
114	"		+	1	125	"			27
115	"		+	1	126	"			10
116	"		+	1	127	"			1
117	"		+	1	128	"			20
118	"		+	4	129	"			4
119	"		+	1	130	"			1
120	"		+	1	131	"			1
121	"		+	1	132	"			5

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
133	125 A			21	144	125 A			33
134	"			3	145	"			2
135	"			4	146	"			1
136	"			20	147	"			3
137	"			4	148	"			3
138	"			8	149	"			7
139	"			36	150	"			15
140	"			33	151	"			33
141	"			12	152	"			1
142	"			19	153	"			29
143	"			2	154	"			1

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
155	125 A			10	166	125 A			4
156	"			7	167	"			10
157	"			1	168	"			2
158	"			2	169	"			5
159	"			11	170	"			1
160	"			14	171	"			3
161	"			19	172	"			21
162	"			6	173	"			11
163	"			3	174	"			20
164	"			1	175	"			2
165	"			3	176	"			4

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
177	125 A	V R		3	188	125 A	V R		6
178	"	V R		3	189	"			4
179	"			14	190	"	R		1
180	"			2	191	"			1
181	"			9	192	"			12
182	"			1	193	"	V R		1
183	"			18	194	"			4
184	"			2	195	"			1
185	"			11	196	"	V R		2
186	"			4	197	"	V R		5
187	"			2	198	"	V R		1

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
199	125 A			1	210	125 A			1
200	"			1	211	"			1
201	"			2	212	"			1
202	"			1	213	"			1
203	"			1	214	"			1
204	"			7	215	"			3
205	"			2	216	"			1
206	"			1	217	"			2
207	"			1	218	125 B			4
208	"			1	219	125 A			3
209	"			1	220	"			1

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
222	125 A			1	233	125 A		m	6
223	121			72	234	"			8
224	125 A			11	235	"		.	3
225	"		n	2	236	"			3
226	"			29	237	"		..	1
227	"			57	238	"		λ	19
228	"			7	239	"		m	2
229	"			1	240	"			3
230	"			3	241	"		.	5
231	"			8	242	"		..	3
232	"		.	18	243	"		m	3

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
244	125 A		λ	2	255	125 A		+	1
245	"			5	256	"		☾	1
246	"		∞	4	257	"		☆	3
247	"		o	3	258	"			2
248	"			1	259	"			1
249	"		λ	1	260	"		☾	4
250	"		P	1	261	"			3
251	"			3	262	"		∞	1
252	"			1	263	"			8
253	"		S	1	264	"			2
254	"			3	265	"		☾	1

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
266	125 A	$\begin{array}{ c} \hline R \\ \hline \end{array}$		1	277	125 A	$\begin{array}{ c} \hline R \\ \hline \end{array}$		5
267	"	$\begin{array}{ c} \hline \\ \hline \end{array}$		3	278	"	$\begin{array}{ c} \hline F \\ \hline \end{array}$		5
268	"	$\begin{array}{ c} \hline \\ \hline \end{array}$		4	279	"	$\begin{array}{ c} \hline n \\ \hline \end{array}$		3
269	"	$\begin{array}{ c} \hline \\ \hline \end{array}$		2	280	"	$\begin{array}{ c} \hline X \\ \hline \end{array}$		1
270	"	$\begin{array}{ c} \hline B \\ \hline \end{array}$		1	281	"	$\begin{array}{ c} \hline R \\ \hline \end{array}$		1
271	120	$\begin{array}{ c} \hline \\ \hline \end{array}$		2	282	"	$\begin{array}{ c} \hline B \\ \hline \end{array}$		1
272	125 A	$\begin{array}{ c} \hline n \\ \hline \end{array}$		1	283	"	$\begin{array}{ c} \hline I \\ \hline \end{array}$		1
273	"	$\begin{array}{ c} \hline n \\ \hline \end{array}$		4	284	"	$\begin{array}{ c} \hline S \\ \hline \end{array}$		3
274	"	$\begin{array}{ c} \hline I \\ \hline \end{array}$		1	285	"	$\begin{array}{ c} \hline O \\ \hline \end{array}$		2
275	"	$\begin{array}{ c} \hline X \\ \hline \end{array}$		1	286	"	$\begin{array}{ c} \hline O \\ \hline \end{array}$		1
276	"	$\begin{array}{ c} \hline I \\ \hline \end{array}$		2	287	"	$\begin{array}{ c} \hline X \\ \hline \end{array}$		1

Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.	Red. br.	CNH II	Avers	Revers	Kom.
288	125 A	$\frac{n}{s}$		1	291	125 A	$\frac{12}{s}$		1
289	"	$\frac{B}{12}$		1	292	"	$\frac{n}{x}$		1
290	"	$\frac{s}{I}$		1	293	"	$\frac{z}{z}$		23